

Sygn. akt I UK 101/16

POSTANOWIENIE

Dnia 11 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania K. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
o emeryturę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 stycznia 2017 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 17 listopada 2015 r., sygn. akt III AUa 1494/14,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego kwotę 270 (dwieście
siedemdziesiąt) zł.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 17 listopada 2015 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 8 lipca 2014 r. i oddalił odwołanie K. W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 23 lipca 2013 r., odmawiającej przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że tylko okres pracy w charakterze ekspedienta od dnia 19 stycznia 1981 r. do dnia 30 czerwca 1981 r. mógł być zaliczony do okresu pracy w szczególnych warunkach (wykaz A, dział VIII, poz. 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku

emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (dalej rozporządzenie).

Natomiast okres zatrudnienia od dnia 1 lipca 1981 r. do dnia 15 października 1995 r. nie uzasadnia stwierdzenia, że będąc zatrudnionym na stanowisku rzemieślnika w referacie wagonowym, wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace załadunkowo – wyładunkowe ładunków pocztowych. Sąd Okręgowy dokonał ustaleń wskutek wadliwej oceny materiału dowodowego, która została dokonana wyłącznie na podstawie zeznań świadków, z pominięciem zgromadzonych w sprawie dokumentów.

Ubezpieczony K. W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie:

- prawa materialnego, tj. art. 32 ust. 1 w związku z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej ustawa emerytalna) w związku z § 1 rozporządzenia przez ich niewłaściwe zastosowanie, podczas gdy odwołujący stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy załadunku i rozładunku wagonów pocztowych;
- prawa procesowego, tj. art. 382 k.p.c. i art. 473 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na istotne zagadnienie prawne oraz zwrócił uwagę na potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych, a mianowicie: czy w razie gdy nie ma podstaw do przyjęcia formalnej hierarchii środków dowodowych z pkt widzenia ich wiarygodności i mocy, ubezpieczonemu można przyznać prawo do emerytury, jeżeli okoliczności za jej przyznaniem wynikają jedynie z zeznań świadków, a z akt osobowych wynikają okoliczności przeciwne.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 398⁹ § 1 k.p.c. ustanawia zamknięty katalog okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. W ten sposób wyznacza ramy badawcze przedsądu.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje na dwie okoliczności wymienione w powołanym wyżej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a mianowicie na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz potrzebę wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Jednak uzasadnienie wniosku, mimo że zawiera obszerne wywody na temat przebiegu postępowania sądowego i środków dowodowych, specyfiki postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, czy też w końcu odwołania się do poglądów judykatury (np. wyroków Sądu Najwyższego: z dnia 9 kwietnia 2009 r., I UK 316/08; z dnia 16 maja 2011 r., II UK 356/10) nie przekonuje w sferze nadania sprawie dalszego biegu.

Struktura uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania obliguje do oceny przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Konieczne jest przypomnienie, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawa, wymaga od skarżącego wskazania, które przepisy mają być poddane wykładni Sądu Najwyższego. Nadto niezbędne staje się wskazanie źródła tych wątpliwości, czy też przedstawienia rozbieżności w orzecznictwie sądów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, Biuletyn SN 2002 nr 7, s. 10). Idąc dalej, niezbędne jest opisanie tych wątpliwości lub rozbieżności, wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2003 r., II UK 184/03, Legalis nr 235661; z dnia 22 czerwca 2004 r., III UK 103/04, Legalis nr 277581). W przypadku powoływania się na rozbieżności w orzecznictwie konieczne jest także, choćby przykładowe, wskazanie orzeczeń, w których ten sam przepis prawa byłyby odmiennie wykładany. Należy również podkreślić, iż nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) ani nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia prawnego lub wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP – wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5).

Oceniając wniosek skarżącego, pod kątem omówionych wcześniej parametrów, rysuje się iluzoryczne spostrzeżenie, że niezbędne warunki zostały przez niego spełnione. Tymczasem sprawa faktycznie sprowadza się do zwykłej wykładni przepisów rozporządzenia i jego załącznika, która nie stanowi przesłanki przedsądu. W przeciwnym razie funkcja przedsądu byłaby bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stałoby się kolejną (powszechną) instancją. Twierdzenia skarżącego, zmierzające do uzyskania odpowiedzi na pytanie o hierarchię źródeł dowodowych, nie dostarczają argumentów wskazujących na istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, jak też nie obligują do wykładni przepisów prawa. Niezadowolenie strony z uwagi na przyznanie pierwszeństwa jednym dowodom kosztem drugich nie mieści się w katalogu podstaw z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Skoro podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), to powołanie się na to, że Sąd drugiej instancji dokonał "nieuzasadnionej preferencji dowodów z dokumentów", nie może stanowić usprawiedliwionej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Oceny tej nie konwaliduje odwołanie się do art. 233 k.p.c., który (podobnie jak art. 328 § 2 k.p.c.) ma zastosowanie w postępowaniu przed sądem drugiej instancji, jeżeli został powiązany z treścią art. 391 § 1 k.p.c. Nadto etap postępowania kasacyjnego nie obejmuje swym zakresem negowania ustaleń faktycznych Sądu II instancji. Ustalenie pracy w szczególnych warunkach to domena okoliczności faktycznych. Z pisemnych motywów zaskarżonego orzeczenia wynika, że ocena zgromadzonych w sprawie dowodów nie pozwala kwalifikować zatrudnienia skarżącego zgodnie z jego wnioskiem. Z tego względu potrzeba wykładni przepisów nie może być dekodowana, jako oczywiste zaprzeczenie twierdzeń wnioskodawcy, co jednak nie jest tożsame z ustawową przesłanką przedsądu i z tego powodu tamuje dalszy bieg sprawy. O wyborze „wiarygodnych dowodów” decyduje konglomerat okoliczności faktycznych. Z natury rzeczy może on prowadzić do odmiennych wyników w zależności od jakości i siły oddziaływania informacji ze źródeł dowodowych. W tym zakresie każdy sąd dysponuje swoistym luzem decyzyjnym, którego nie można wyeliminować przez sztywne określenie parametrów oceny dowodów. Istota tej swobody obliguje jednak sąd do wskazania wyboru określonych dowodów kosztem dowodów pominiętych. Tego rodzaju

argumentacja odwołująca się do zasad logicznego rozumowania, czy też doświadczenia życiowego powinna w pisemnych motywach orzeczenia wskazywać na przyczyny kierunkowego działania. Tak jest w sprawie. Sąd wyjaśnił dlaczego dał wiarę jednym dowodom (dokumentom), a pominął informacje z osobowych źródeł dowodowych. Z tego względu nie sposób doszukać się podstaw do merytorycznej interwencji Sądu Najwyższego.

Istotne zagadnienie prawne wymaga od skarżącego wskazania za pomocą wyводу prawnego, na podstawie jakich norm (przepisów) zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie jego rozstrzygnięcie proponuje skarżący (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., II PK 66/09, LEX nr 553691). Zagadnienie prawne to problem, który wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, ale także dla rozstrzygnięcia konkretnej, jednostkowej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2012 r., I PK 158/11, LEX nr 1215116). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniających wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158). Zakreślone ramy tej podstawy przedsądu korelują w naturalny sposób z funkcją skargi kasacyjnej. Jak powszechnie wiadomo, sąd kasacyjny nie jest sądem trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarżący nie zdołał przekonać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Argumentacja Sądu drugiej instancji w przedmiocie kwalifikacji ustaleń

faktycznych przez odmowę przyporządkowania prac wykonywanych przez ubezpieczonego, jako odpowiadających pracy na stanowisku ekspedienta, nie ma cech wykładni prawa, lecz polega na ocenie prawnej ustalonych faktów, należy więc do sfery jego stosowania. Przedstawiony w skardze kasacyjnej - jako przyczyna jej wniesienia - problem nie ma zatem znaczenia jurydycznego, a odnosi się wyłącznie do oceny stanu faktycznego sprawy, który - jak wynika z art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c. – nie stanowi przedmiotu kontroli kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2014 r., I UK 91/14, Legalis nr 1450622).

Z tych względów orzeczono z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania orzeczono w myśl art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015 r., poz. 1804).